ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА

УДК 378.091.3:004.9-057.875

DOI https://doi.org/10.5281/zenodo.20732722

Сучасні підходи до визначення поняття «діджитал культура» у майбутніх бакалаврів в період воєнного стану

Дмитренко Катерина Анатоліївна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи, Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, м. Харків, Україна,

https://orcid.org/0000-0002-4880-8274

Отрошко Тамара Вячеславівна

кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри математики та фізики, Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, м. Харків, Україна,

https://orcid.org/0000-0001-5777-2309

Харківська Алла Анатоліївна

доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та міжнародної діяльності, Комунальний заклад «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, м. Харків, Україна,

https://orcid.org/0000-0003-4782-1079

Прийнято: 21.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

Анотація: *статтю присвячено теоретико-методологічному обґрунтуванню та комплексному розкриттю концептуальних засад формування*

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

діджитал-культури (цифрової культури) здобувачів вищої освіти (майбутніх бакалаврів) в умовах дії правового режиму воєнного стану та масштабної цифровізації сучасного суспільства. ***Метою дослідження*** *є аналіз нормативно-правового підґрунтя, здійснення порівняльного аналізу споріднених наукових дефініцій, обґрунтування компонентної структури цифрової культури студентів, а також визначення інструментів моніторингу цифрового розвитку сучасних освітніх установ для забезпечення безперервності та безпеки освітнього процесу в кризових умовах. У роботі застосовано* ***комплекс взаємопов'язаних наукових методів:*** *теоретичний аналіз, порівняння, узагальнення та систематизацію положень чинної нормативно-правової бази і міжнародних стандартів для окреслення правового поля дослідження; понятійно-категоріальний аналіз для розмежування дефініцій «медіакультура» та «діджитал-культура»; метод структурно-компонентного аналізу для деталізації архітектури цифрової культури майбутніх бакалаврів; аналіз і синтез для обґрунтування нових педагогічних ролей в електронному середовищі.*

Результати. *Проаналізовано об'єктивну тенденцію поступового зміщення науково-педагогічного дискурсу від традиційних категорій «медіакультура» та «медіакомпетентність» до більш інтегративних дефініцій «діджитал-культура» та «цифрова компетентність». Встановлено, що цей перехід детермінований викликами воєнного часу та вимушеним масовим переходом ЗВО до дистанційних і змішаних моделей навчання. Обґрунтовано зміну професійного профілю сучасного педагога: доведено перехід його ролі від традиційного ретранслятора знань до координатора онлайн-платформ, модератора віртуального класу та фасилітатора цифрової взаємодії. Визначено та деталізовано ключові структурні компоненти діджитал-культури майбутнього бакалавра, що поєднують когнітивно-критичний (цифрова грамотність), діяльнісно-технологічний (практичні навички та кібергігієна), ціннісно-етичний (академічна доброчесність, нетикет) та*

 ISSN: 2786-9458

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

психологічно-адаптивний (стійкість до інформаційних стресів) аспекти. Запропоновано практичні інструменти моніторингу цифрового розвитку освітніх установ, які дозволяють оптимізувати управління електронним освітнім середовищем.

Висновки. *Формування діджитал-культури майбутніх бакалаврів є фундаментальною основою для створення безпечного, інклюзивного та стійкого освітнього простору в умовах геополітичних викликів. Ефективність цього процесу безпосередньо залежить від адаптивності інструментів управління ЗВО до динамічних змін у сфері ІКТ та спроможності протидіяти інформаційним маніпуляціям під час війни. Перспективи подальших наукових пошуків полягають у розробці та впровадженні дидактичних моделей розвитку цифрової культури студентів різних напрямів підготовки, а також у створенні специфічних критеріїв оцінювання рівнів цифрової зрілості викладацького складу. Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх безпосередньої імплементації в освітній процес закладів вищої освіти задля підвищення якості підготовки конкурентоспроможних фахівців, здатних ефективно та безпечно функціонувати в глобалізованому цифровому просторі.*

Ключові слова: *діджитал-культура, цифрова культура, цифрова компетентність, майбутні бакалаври, воєнний стан, вища освіта, безпечне освітнє середовище, цифровізація освіти, фасилітація, кібергігієна.*

Modern Approaches to Defining the Concept of "Digital Culture" in Future Bachelors During the Period of Martial Law

Kateryna Dmytrenko

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Social Work, Municipal Establishment "Kharkiv Humanitarian-Pedagogical Academy" of the Kharkiv Regional Council, Kharkiv, Ukraine, https://orcid.org/0000-0002-4880-8274

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

Tamara Otroshko

Candidate of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Mathematics and Physics, Municipal Establishment "Kharkiv Humanitarian-Pedagogical Academy" of the Kharkiv Regional Council, Kharkiv, Ukraine, https://orcid.org/0000-0001-5777-2309

Alla Kharkivska

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific, Pedagogical and International Activities, Municipal Establishment «Kharkiv Humanitarian-Pedagogical Academy» of Kharkiv Regional Council, Kharkiv, Ukraine, https://orcid.org/0000-0003-4782-1079

Abstract: *The article is devoted to the theoretical and methodological substantiation and comprehensive disclosure of the conceptual foundations of forming the digital culture of higher education applicants (future bachelors) under the legal regime of martial law and the large-scale digitalization of modern society.*

The purpose of the study is to analyze the regulatory and legal framework, carry out a comparative analysis of related scientific definitions, substantiate the component structure of students' digital culture, as well as identify tools for monitoring the digital development of modern educational institutions to ensure the continuity and safety of the educational process in crisis conditions. ***A complex of interconnected scientific methods*** *was applied in the research: theoretical analysis, comparison, generalization, and systematization of the provisions of the current regulatory and legal framework and international standards to outline the legal field of the study; conceptual-categorical analysis to differentiate the definitions of "media culture" and "digital culture"; the method of structural-component analysis to detail the architecture of future bachelors' digital culture; analysis and synthesis to substantiate new pedagogical roles in the electronic environment.*

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Results. The objective trend of a gradual shift in scientific and pedagogical discourse from traditional categories of "media culture" and "media competence" to more integrative definitions of "digital culture" and "digital competence" has been analyzed. It has been established that this transition is determined by the challenges of wartime and the forced mass transition of higher education institutions to distance and blended learning models. The change in the professional profile of a modern educator has been substantiated: the transition of their role from a traditional transmitter of knowledge to an online platform coordinator, virtual classroom moderator, and facilitator of digital interaction has been proven. The key structural components of a future bachelor's digital culture have been identified and detailed, combining cognitive-critical (digital literacy), activity-technological (practical skills and cyber hygiene), value-ethical (academic integrity, netiquette), and psychological-adaptive (resilience to informational stress) aspects. Practical tools for monitoring the digital development of educational institutions have been proposed, which allow optimizing the management of the electronic educational environment.

Conclusions. *The formation of future bachelors' digital culture is a fundamental basis for creating a safe, inclusive, and resilient educational space in the face of geopolitical challenges. The effectiveness of this process directly depends on the adaptability of higher education institution management tools to dynamic changes in the field of ICT and the capacity to counteract information manipulation during the war. Prospects for further scientific research lie in the development and implementation of didactic models for the development of digital culture in students of various fields of study, as well as in the creation of specific criteria for assessing the levels of digital maturity of the teaching staff. The practical significance of the obtained results lies in the possibility of their direct implementation into the educational process of higher education institutions in order to improve the quality of training competitive specialists who are able to function effectively and safely in a globalized digital space.*

ISSN: 2786-9458
Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Keywords: *digital culture, digital competence, future bachelors, martial law, higher education, safe educational environment, digitalization of education, facilitation, cyber hygiene.*

Постановка проблеми. Трансформація сучасного соціуму в умовах воєнного стану та глобальної діджиталізації супроводжується інтенсивним впровадженням інноваційних технологічних рішень в освітню практику закладів вищої освіти [13]. Поєднання безпрецедентних безпекових викликів війни із наслідками тривалої пандемії COVID-19 докорінно змінило умови функціонування вітчизняної сфери освіти [7]. Дистанційний формат організації освітнього процесу, управління, комунікації та оцінювання результатів навчання став безальтернативною умовою збереження вітчизняного людського капіталу [6]. За таких умов виникає нагальна потреба переосмислити традиційне розуміння готовності студентів до взаємодії в цифровому середовищі.

Останні аналітичні дослідження Національної академії педагогічних наук України демонструють стійку тенденцію до використання термінів «цифрова культура», «цифрова грамотність» та «цифрова компетентність» замість традиційних «медіакультура», «медіаграмотність» та «медіакомпетентність» [14]. Цей термінологічний зсув відображає якісну зміну характеру взаємодії людини з технологіями: від пасивного споживання й аналізу медіатекстів до повної інтеграції цифрових інструментів у професійну діяльність та повсякденне життя в умовах гібридних загроз [13]. Для майбутніх бакалаврів діджитал-культура виступає не просто сукупністю технологічних умінь, а стратегічним ресурсом індивідуальної життєстійкості, що забезпечує гнучкість, мобільність та конкурентоспроможність на ринку праці [9].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність дослідження механізмів формування медіакультури майбутніх педагогів визначається стратегічним вектором розвитку національної системи освіти. Медіакультура є

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

не лише вимогою часу, а й нормативним імперативом, закріпленим у Законах України «Про освіту» [9], «Про вищу освіту» [7], «Про медіа» [8], а також Концепції впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) [4] та Державних стандартах вищої освіти.

Формування діджитал-культури здобувачів вищої освіти спирається на ґрунтовну нормативно-правову базу України, зокрема Закони України «Про освіту» [9], «Про вищу освіту» [7] та «Про медіа» [8], а також на положення європейської рамки цифрових компетентностей для громадян DigComp 2.1 та викладачів DigCompEdu [11]. Закон України «Про медіа» окреслює нове правове поле регулювання сучасних онлайн-платформ та посилює вимоги до захисту користувачів від деструктивного контенту, що є критичним орієнтиром для безпекової поведінки здобувачів у кіберпросторі [8]. Концептуальні основи розвитку цифрового середовища та кіберкультури розроблені у працях вітчизняних науковців (О. Базелюка, В. Бикова, Л. Гаврілової, М. Жалдака, М. Лещенко) та закордонних дослідників (С. Бассетт, Дж. Бушаті, Е. Нонато та ін.) [14].

Проблеми професійного розвитку педагогів та формування цифрової компетентності в інформаційно-освітньому просторі ЗВО досліджували Г. Генсерук, С. Мартинюк та Н. Рубльова [10]. Водночас класичні роботи з розвитку медіакультури вчителів (І. Колеснікової, М. Матішак, Г. Тимошко) та концепції інформаційної культури [15] потребують суттєвого доопрацювання з урахуванням специфіки воєнного стану [14].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значний масив досліджень у галузі діджиталізації вищої школи [12], теоретичне обґрунтування змісту діджитал-культури майбутніх бакалаврів саме в період воєнного стану залишається недостатньо висвітленим. Більшість напрацювань зводять цифрову підготовку студентів до набуття базової комп’ютерної грамотності або вузьких практичних навичок користування

 ISSN: 2786-9458

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

віртуальними інструментами [17]. Проте в умовах воєнного часу виникає гостра потреба у розкритті діджитал-культури як комплексного особистісного утворення, що поєднує глибоку інформаційну гігієну, психологічну адаптивність до кіберзагроз, здатність створювати захищений та терапевтичний освітній контент, а також постійне прагнення до саморозвитку [14]. Таким чином, виникає протиріччя між об'єктивною потребою суспільства у бакалаврах з високим рівнем діджитал-культури та недостатнім рівнем розроблення організаційно-педагогічних засад її формування у ЗВО за екстремальних умов [16].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є теоретико-методологічне обґрунтування та уточнення концептуальних засад формування діджитал-культури майбутніх бакалаврів в умовах воєнного стану, визначення її структурно-компонентного складу та окреслення ролі цифрових інструментів у забезпеченні стійкості вищої освіти. Для реалізації поставленої мети передбачено розв'язання таких завдань:

- проаналізувати теоретичний зсув від концепту медіакультури до діджитал-культури;
- визначити особливості впливу воєнних факторів на вимоги до цифрових умінь студентів;
- структурувати компоненти діджитал-культури майбутніх бакалаврів та представити їх у вигляді концептуальних моделей.

Виклад основного матеріалу дослідження. Здійснений аналіз наукових джерел дозволяє констатувати, що в умовах тотальної цифровізації та тривалої військової загрози поняття «медіакультура» зазнає суттєвої трансформації [13]. У той час як медіакультура фокусується на взаємодії з мас-медіа та аналізі інформаційних потоків [5], діджитал-культура (цифрова культура) є глобальним феноменом, який визначає характер життєдіяльності та мислення особистості в межах цифрового суспільства [14]. Вона характеризується не лише

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

технологічною вправністю, а й інноваційним мисленням, адаптивністю до технологічних змін, постійним самонавчанням та активною участю у проектуванні безпечного кіберпростору [3].

Для детального розкриття змісту цього концептуального зсуву доцільно порівняти ключові виміри медіакультури та діджитал-культури майбутніх бакалаврів через призму викликів воєнного стану, що представлено у таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз концептів медіакультури та діджитал-культури майбутніх бакалаврів в умовах війни

Параметр порівняння	**Медіакультура бакалавра**	**Діджитал-культура бакалавра**	**Вплив факторів воєнного стану**
Домінантний об'єкт взаємодії	Традиційні мас-медіа, інформаційні канали, преса, телебачення, медіатексти [5].	Інтегроване цифрове середовище, хмарні обчислення, бази даних, системи ШІ, онлайн-платформи [11].	Перехід всієї життєдіяльності та навчання у віртуальний простір через руйнування фізичної інфраструктури [14].
Характер активності особистості	Рефлексивне споживання, аналіз, критичне сприйняття, інтерпретація та деконструкція повідомлень [5].	Створення цифрових активів, проектування безпечного середовища, кіберповедінка, розробка контенту [14].	Необхідність швидкої розробки інноваційного контенту та адаптації до умов нестабільного зв'язку [14].
Ключові регулятивні орієнтири	Норми свободи слова, журналістська етика, законодавство про телебачення, радіомовлення та медіа [8].	Стандарти кібербезпеки, захист персональних даних, європейські рамки компетентностей (DigComp) [11].	Орієнтація на протидію ворожим ІПСО, захист облікових записів від кібератак, збереження держтаємниці [6].
Роль у професійній діяльності	Навігатор в інформаційному просторі, аналітик медійних маніпуляцій [5].	Координатор цифрових платформ, розробник траєкторій навчання, «вчитель-геймер» [10].	Модерація цифрових потоків з метою забезпечення безперервності та безпеки освітнього процесу [13].

Джерело: розроблено авторами на основі узагальнення джерел [4, 5, 11, 14]

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Дані таблиці 1 чітко засвідчують, що під впливом воєнного стану відбувається фундаментальний перехід від аналітико-критичних функцій медіакультури до проективно-захисних функцій діджитал-культури [13]. Майбутній бакалавр у період війни стикається із критичною необхідністю забезпечення технологічної автономності та стійкості [16]. Це вимагає наявності специфічного комплексу вмінь, які уможливлюють безперервну комунікацію та роботу в умовах кризових збоїв [3].

Практичний вимір діджитал-культури майбутнього фахівця під час воєнного стану охоплює не лише загальні ІТ-знання, а й конкретні прикладні навички, такі як професійне ведення акаунтів у соціальних мережах, створення високоякісних асинхронних відеоуроків та навчальних матеріалів, вміння оперативно застосовувати інструменти колективної роботи на інтерактивних віртуальних дошках (Miro, Padlet) та платформах для зустрічей, а також жорстке дотримання правил кібергігієни при роботі з гіперпосиланнями для уникнення фішингових та інших мережевих загроз [17]. Окрім того, важливим трендом виступає гейміфікація освіти, коли традиційні підходы замінюються ігровими технологіями, що допомагає зняти психоемоційне напруження студентів та залучити їх до активної співпраці у віртуальних кімнатах [10].

Спираючись на дослідження Л. Гаврілової, М. Лещенко та О. Базелюка [14], діджитал-культуру майбутнього бакалавра можна розглядати як системну єдність взаємопов’язаних компонентів, кожен з яких зазнає трансформацій в особливих умовах воєнного стану [6]. Ці компоненти охоплюють ціннісні орієнтири, когнітивну базу, комунікативні паттерни та захисні механізми [16]. Для деталізації структури діджитал-культури та специфіки її прояву у воєнний період укладено таблицю 2.

ISSN: 2786-9458
Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Таблиця 2

Структурно-компонентна модель діджитал-культури майбутніх бакалаврів в період воєнного стану

Компонент діджитал-культури	Провідні характеристики та критерії	Прояви та вимоги в умовах воєнного стану
Ціннісно-мотиваційний	Усвідомлення інформаційних потреб, прагнення до безперервного саморозвитку, ціннісні орієнтири в мережі [14].	Розгляд діджитал-технологій як засобу патріотичного спротиву, збереження інтелектуального суверенітету та стійкості [13].
Когнітивно-технологічний	Знання апаратних та програмних засобів, розуміння принципу роботи хмарних систем, технологій ШІ, методів ігрофікації [11].	Здатність до гнучкого поєднання синхронних та асинхронних технологій, швидкого опанування нових засобів зв'язку [3].
Комунікативно-поведінковий	Дотримання мережевого етикету (нетикету), створення професійного іміджу в мережі, онлайн-колаборація [14].	Уникнення поширення панічних настроїв, модерація безпечних дискусій, надання взаємодопомоги та підтримки онлайн [13].
Захисно-адаптивний (Кібербезпековий)	Вміння захищати персональні дані, розпізнавати кібератаки, верифікувати посилання, опір маніпулятивним технологіям [1].	Жорстка індивідуальна кібергігієна, блокування фейків, протидія деструктивному впливу та ворожій пропаганді [3].

Джерела: розроблено авторами на основі узагальнення джерел [1, 3, 11, 13, 14]

Аналіз структури, наведеної в таблиці 2, дозволяє стверджувати, що діджитал-культура майбутнього бакалавра в період війни виходить за рамки суто професійних навичок і перетворюється на базову життєву компетентність [16]. Ціннісно-мотиваційний компонент визначає внутрішнє прагнення студента використовувати цифрові ресурси не лише для особистих цілей, але й для підтримки загальнонаціональної стійкості, волонтерської діяльності та збереження освітнього процесу [13]. Когнітивно-технологічний та комунікативно-поведінковий компоненти забезпечують інструментальну

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

готовність до роботи в умовах повної цифровізації, де студент стає активним модератором віртуальної комунікації та співавтором навчальних екосистем [13]. Водночас захисно-адаптивний компонент виступає своєрідним когнітивним щитом, що захищає психічне здоров'я та інформаційну безпеку особистості від ворожих ІПСО, дезінформації та деструктивного контенту, який поширюється в мережі в умовах війни [13].

Для практичного втілення цієї моделі у практику ЗВО та постійного відстеження динаміки розвитку цифрової культури критично важливим є використання валідних систем оцінювання та інструментарію моніторингу [2]. Досвід Великої Британії показує високу ефективність використання інструментів *Digital Culture Compass* [2]. Ця система містить два ключові сервіси:

- **Capabilities Wayfinder** – інтерактивний сервіс, що допомагає організаціям зрозуміти поточну роль цифрових технологій у їхній повсякденній діяльності та стратегічно спланувати напрями інтеграції інновацій [2].
- **Capabilities Tracker** – інструмент для тривалого моніторингу, який дозволяє оцінювати та фіксувати прогрес розвитку різних аспектів цифрової культури як окремих здобувачів освіти, так і вищого навчального закладу в цілому [2].

Впровадження аналогічних інструментів у вітчизняних ЗВО дозволить системно оцінювати цифрові елементи освітньої діяльності, вчасно виявляти прогалини у цифровій підготовці бакалаврів та оперативно реагувати на виклики динамічного безпекового середовища [14]. Це безпосередньо впливає на конкурентоспроможність випускників закладів вищої педагогічної та соціально-гуманітарної освіти, які за результатами сучасного тестування найчастіше володіють цифровою компетентністю лише на середньому рівні (B1), що вимагає цілеспрямованого вдосконалення їхньої діджитал-культури у процесі навчання [12].

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Висновки. Узагальнення теоретичних засад дослідження проблеми формування діджитал-культури майбутніх бакалаврів у період воєнного стану дозволяє зробити такі висновки.

В умовах воєнних дій та екстремальних викликів безпеці діджитал-культура здобувача вищої освіти трансформувалася з додаткової професійної переваги у базову характеристику життєстійкості та інструмент забезпечення національної гуманітарної безпеки. Проведений аналіз підтверджує наукову доцільність та об'єктивність тенденції до поступової заміни традиційного медіакультурного дискурсу парадигмою діджитал-культури, що обумовлено тотальною віртуалізацією суспільних та освітніх процесів.

Діджитал-культура майбутнього бакалавра визначена як системне особистісне утворення, що охоплює ціннісно-мотиваційний, когнітивно-технологічний, комунікативно-поведінковий та захисно-адаптивний компоненти [16]. У період війни пріоритетного значення набуває кібербезпековий та захисно-адаптивний складники, які передбачають високий уровень індивідуальної кібергігієни, здатність протидіяти дезінформації, ворожим ІПСО та маніпулятивним технологіям. Практичний успіх підготовки бакалаврів залежатиме від здатності ЗВО забезпечити наскрізну інтеграцію цифрових технологій (зокрема хмарних систем, віртуальних дошок, методів ігрофікації) в освітній процес та впровадити дієві системи моніторингу цифрового розвитку, такі як *Digital Culture Compass*.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаються у розробці конкретного методичного інструментарію та прикладних систем моніторингу рівнів сформованості діджитал-культури здобувачів вищої освіти, а також у створенні адаптивних навчальних онлайн-курсів та гейміфікованих освітніх платформ, орієнтованих на роботу в екстремальних умовах.

ISSN: 2786-9458
Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Список використаних джерел

1. Єршов М. О. Формування цифрової компетентності майбутніх бакалаврів інженерно-педагогічної освіти у процесі професійної підготовки : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка. Житомир, 2023. 245 с. URL: https://eprints.zu.edu.ua/35715/1/dys-Ershov.pdf (дата звернення: 24.04.2026).

2. Кабанець М. В. Система оцінювання рівнів розвитку цифрової культури у Великій Британії. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми : СДПУ ім. А. С. Макаренка, 2025. № 3 (147). С. 89–97. URL: https://pedscience.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/04/%D0%9A%D0%B0%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%B5%D1%86%D1%8C-1.pdf (дата звернення: 24.04.2026).

3. Коваль Т. В. Сутнісні характеристики цифрової культури майбутнього вчителя англійської мови початкової школи. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2021. Вип. 2. С. 114–122. URL: https://dspace.bdpu.org.ua/items/9a4f5e3b-71a0-4dbb-827b-9b6e10fc460d (дата звернення: 24.04.2026).

4. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) / Нац. акад. пед. наук України. Київ, 2016. 16 с.

5. Основи медіаграмотності : методичні рекомендації для студентів та педагогів / уклад. Л. М. Грицюк. Луцьк : ЛПК, 2022. 48 с. URL: http://lpc-dspace.org.ua/bitstream/123456789/1156/1/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BA%D0%B0-%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D1%82%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96.pdf (дата звернення: 24.04.2026).

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

6. Петренко В. І. Формування цифрової компетентності педагога в умовах Нової української школи. *Освітній портал «На Урок»*. 2023. URL: https://naurok.com.ua/stattya-formuvannya-cifrovo-kompetentnosti-pedagoga-v-umovah-novo-ukra-nsko-shkoli-401910.html (дата звернення: 24.04.2026).

7. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text (дата звернення: 01.04.2026).

8. Про медіа : Закон України від 13.12.2022 № 2849-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text (дата звернення: 02.04.2026).

9. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text (дата звернення: 02.04.2026).

10. Розвиток цифрової компетентності майбутнього вчителя в сучасному освітньому просторі вищої школи / О. В. Безлюдний та ін. *Академічні студії. Серія: Педагогіка*. 2024. Вип. 2. С. 45–52. URL: https://www.academstudies.volyn.ua/index.php/pedagogy/article/download/819/748 (дата звернення: 24.04.2026).

11. Ростока М. Л., Кравченко Я. А. Педагогіка: цифрові орієнтири в освітньому просторі : навч.-метод. посіб. Київ : Ін-т цифровізації освіти НАПН України, 2025. 148 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/745393/1/Rostoka%20ML_Kravchenko%20JA_AH_21-2025.pdf (дата звернення: 24.04.2026).

12. Цифрова трансформація та розвиток інноваційних бізнес-моделей : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. студентів та молодих вчених / Нац. техн. ун-т України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. URL: https://confmanagement-proc.kpi.ua/article/view/279896 (дата звернення: 20.04.2026).

13. Цифрове суспільство: управління, фінанси та соціум : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 15–16 черв. 2023 р.) / Луцький нац. техн. ун-т. Луцьк : ЛНТУ, 2023. Т. 2. 164 с. URL:

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2023-09/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%A2_2.pdf (дата звернення: 24.04.2026).

14. Цифровізація освіти і науки в період російсько-української війни та відновлення України : оглядове видання / Нац. акад. пед. наук України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, Ін-т цифровізації освіти. Київ, 2025. 112 с. URL: https://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2025/07/DDETKS-review-digitalization-2025.pdf (дата звернення: 20.04.2026).

15. Цифрові трансформації в освіті, культурі та мистецтві: нові виклики та перспективи : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. / Укр. держ. ун-т ім. М. Драгоманова. Київ : Вид-во УДУ ім. М. Драгоманова, 2024. 235 с. URL: https://enpuir.udu.edu.ua/bitstreams/bbedfb08-10a4-4eae-8b62-2eea65486b80/download (дата звернення: 24.04.2026).

16. Цифровий супровід професійної підготовки майбутніх викладачів у закладах вищої освіти : монографія / за ред. О. Г. Пономарьова. Запоріжжя : ЗНУ, 2023. 198 с. URL: https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi80/0060529.pdf (дата звернення: 24.04.2026).

17. Шевченко О. М. Інформаційна культура педагога як чинник професійного розвитку. *Освітній портал «На Урок»*. 2022. URL: https://naurok.com.ua/informaciyna-kultura-pedagoga-257601.html (дата звернення: 20.04.2026).

18. Development of digital competence of future teachers in the digital education conditions of the higher education institution / I. M. Melnyk et al. *ResearchGate*. 2020. URL: https://www.researchgate.net/publication/339032798_DEVELOPMENT_OF_DIGITAL_COMPETENCE_OF_FUTURE_TEACHERS_IN_THE_DIGITAL_EDUCATION_CONDITIONS_OF_THE_HIGHER_EDUCATION_INSTITUTION (дата звернення: 20.04.2026).

Увесь контент ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license